

במלחמה אין 'פייר פליי'. אם אתה לא הורג אותם, יהרגו אותך

הצל"ש שאהרי

שש שנים חלפו מרגע שקיבל רס"ן (מיל') שלום נסים את עיטור המופת, וכבר החל אומץ הלב מתדפק על סוגרי זהוה בשנית. אך הפעם זימנו לו הנסיבות מלחמה חדשה, אירועים קשים לא פחות וגם אות גבורה נוסף – צל"ש אלוף פיקוד הדרום, שהוענק לו על כך שחילץ את חייליו בתושייה משרה מוקשים. למלחמת יום הכיפורים התייצב נסים ביומנו, לאחר שהבחין בתנועת מכונות והסיק מכך שמשוהו אינו כשורה. הוא הצטרף לגרוד שלא הכיר, העביר את ימי הלחימה הראשונים תוך כדי חילוף פצועים רבים, וספג לא מעט אש בעצמו.

בליל 15 באוקטובר 1973, כשחזרה יחידתו של נסים מהתקפה על מערך "מיסורי" בסיני, היא נקלעה לשרה מוקשים. "לפתע הרגשתי פיצוץ נוראי, והטנק התרומם באוויר. לקח לי כמה שניות להתעשת, ואז גיליתי שעליתי על מוקש", הוא משחזר. "הקרמתי את שאר כוחותינו באיזה חצי קילומטר, דיווחתי למג"ד והוא הורה לי לנטוש את הטנק. פקדתי על הצוות לחפות עליי, ירדתי לשרה המוקשים והתחלתי לפנות אותם. פתחתי שני נתיבים משני צדי הטנק. אספתי עם הידיים ערימה של מוקשים. זה נשמע דמיוני אבל זה אמיתי. בינתיים הגיעו כוחותינו ועברו בנתיבים האלה בשלום – כמו בסרטים".

צילום: על זגורה

נסים. "זה היה לילה שחור"

נעצור אותך. הרלקתי אורות, והתחלתי להתקדם ביחד עם זחל של חוליה טכנית, שלווה אותי. נסעתי על הציר לכיוון התעלה. אני נוסע ונוסע, ומחכה שיעצרו אותי. נוסע ונוסע, ולא עוצרים אותי. בינתיים הגעתי לאיזה חניון, שאלתי מי נמצא שם, וורקו לי מספר של חטיבה. זה לא היה הגרוד שלי ולא הפלוגה שלי. עברתי את החניון, והמשכתי לנוע לכיוון התעלה.

"זה היה לילה שחור. פחד. מאוד לא נעים. התקשרתי למ"פ ואמרתי לו: 'אני נוסע כבר מעל לשעה ואתה לא עוצר אותי. מה זה צריך להיות?' פתאום הוא צעק בקשר: 'תחזור מהר חזרה'. בהמשך עצרו אותי על הכביש ואמרו לי 'כנס לחניון עד הבוקר'. נכנסתי לחניון, והעברתי את הלילה בטנק עד לזריחה. בבוקר התחלתי לנוע שוב על הציר, ואז מה גיליתי? שאת החניון שחציתי כמה שעות קודם תקפו המצרים באותו הלילה, ופגעו בכל הכלים שהיו שם. השמידו הכל. ואיך זה שלא ירו עליי? כנראה בגלל שנסעתי באורות דולקים, המצרים חשבו שאני מצוי, והישראלים ראו שאני ישראלי, ולכן אף אחד לא ירה עליי. למזל".

הטנק בצד הדרך וגיליתי ששפכתי לאגר (תכולת הגלגלים שמניעים את הזחל – ט"ז). הורוע של הציר נמסה לגמרי מהחיכוך, והייתי צריך להכות לחוליה הטכנית האוגדתית, שתביא את החלק הספציפי שאני צריך. בקיצור, חיכיתי כמה שעות עד שהשיריה הגיעה. עבדנו כל הערב, וגמרנו לתקן בשעה מאוחרת בלילה. בזמן שעסקנו בתיקון הגיעו כמה חיילים מצרים לחפש מים, ושבינו כמה מהם.

"התקשרתי למ"פ שלי וסיפרתי שתיקנו לי את הבעיה. הוא אמר לי: 'תיסע על הציר, ואנחנו כבר

טור שריון בחזית המצרית, בעת מלחמת ששת הימים. "עם העוזי ירינו, ועם השרשראות דרסנו"

להתקדם לבר, על אף שלמעשה החי"ר היה זה שאמור לטהר את המתחם. לפתע שמעתי פיצוץ, הסתכלתי שמאלה וראיתי ששלושה טנקים משמאלי נפגעו: אחד נפגע במנוע והתלקח, שני חטף בטבעת הצריח והתפוצץ, ורק הנהג הצליח למזול להימלט, והטנק השלישי חטף פגיעה בצריחו, המפקד שלו נהרג והתותח נפצע קשה. אני הייתי הרביעי בשורה הזאת. הייתי הבא בתור לחטוף".

גיליתי ששפכתי לאגר

בלב התופת הזו, לא איבר נסים את עשתונותיו, ומיד פקד על חייליו לבצע "אחורה פנה" תוך כדי המטרת אש על מקורות הירי. הוא התמיד בכך על אף בעיית הצירוד שליוותה אותו עוד מהבוקר. "זה היה קרב מאוד לא נעים", מספר נסים. "זה קשה מאוד לכוון תותח בעזרת הנהג. יחד עם זאת, פגענו במספר טנקים. תוך כדי ירי זיהיתי את הצוותים שלנו קופצים מהטנקים, והחלטתי לנסוע

את הצירוד. זאת בעיה לא קלה: זה אומר שאין לך יותר שליטה על הצריח, ואז בזמן נסיעה הוא 'שט' ימינה או שמאלה לפי כיוון השיפוע של המדרון. במצב כזה יש תרגולת של נעילת הצריח על-ידי נצרה מכנית, ואז הטנק ממשיך להילחם כטנק טובה. כלומר, במקום להשתמש ביריות הצירוד וההגבהה, מכוננים את התותח בעזרת הנהג.

"תוך כדי התנועה ליעד כיוונו את הנהג לאן לפנות, וירינו בכל מה שיכולנו. כשהגענו סמוך ליעד, ניתנה פקודת הסתערות, וכל הטנקים שהתפרסו בשטח הסתערו על החי"ר המחופר בתעלות, תוך כדי ירי. בזמן הפעולה המקלע שלי התלקקל, ולמרות זאת המשכתי להסתער. לצערי, במלחמה אין 'פייר פליי': אם אתה לא הורג אותם הם יהרגו אותך. לכן הסתערתי בעזרת 'עוזים' שהכנתי על הצריח ובאמצעות הזחלים של הטנקים. נלחמנו תוך כדי תנועה: עם העוזי ירינו, ועם השרשראות דרסנו.

"בגמר כיבוש היעד קיבלנו פקודה לנוע צפונה, לכיוון צומת רפיח. בינתיים, הצנחנים, שהיו על זחל"מים, נתקעו בדיונות, ואנחנו נאלצנו להמשיך

כרם שלום, לקראת המערכה האפשרית. החיילים מצאו עצמם במהרה נעים אל עבר שחי הכינוס בצאלים, מבלי לדעת כי כבר ביום המחרת תחל המלחמה הקצרה בתולדות מדינת ישראל. "הייתה בעיה כזו, שלא האמינו שתפרוץ מלחמה", מספר נסים. "כך תפרוץ, לא תפרוץ, 'כן', 'לא' – כל הזמן ריחף מעלינו הסיפור על הרועה והזאבים. התמרנו ברמת-קשר, עד שפתאום, בסביבות השעה שמונה בבוקר ה-5 ביוני, החלו צעקות: 'סדין ארום, סדין ארום, סדין ארום' – המלחמה החלה. איך שקיבלנו את הרשתות עברו מעלינו מטוסי 'פוגה' שחזרו מסיני, ונופפו לנו לשלום. זה היה מאוד מרגש.

"במלחמת ששת הימים הייתי שייך לגרוד בהקמה של חטיבה 401 בפיקודו של רפול. המשימה שלנו הייתה לטהר ולכבוש את מתחמי רפיח, בהם היו חי"ר מצרי מחופר, טנקים, תותחים ומרגמות, ולצורך כך חבר אלינו גרוד צנחנים. עם הישמע הפקודה חצינו את הקו הירוק, עברנו את כרם שלום, ונסענו לכיוון המתחמים. אבל במהלך התנועה על הדיונות, מיד אחרי שעברנו את הקו הירוק, איבדתי

רס"ן (מיל') שלום נסים קיבל את עיטור המופת על האומץ שהפגין במלחמת ששת הימים ואת צל"ש אלוף פיקוד הדרום על תושייתו במלחמת יום הכיפורים

יום העצמאות מציין בשלל סממנים אקוטיים את מאווייה של האומה הצהולת. "חג הויקקים", "חג המנגלים" ו"חג סרטי הבורקס" הן אחרות מהכותרות הנפוצות המקשות את העם החוגג – לתפארת מדינת ישראל. אבל יום העצמאות הוא גם "חג המתרפקים": החל בפטיש הצעצוע המתדפק על פדחות עוברי אורח, ממשיך במערכות התופים עליון מתדפק המתופף התורן כמופע המרכזי בכיכר, וכלה בשכנים המתרפקים על הקירות בניסיון לבקש קצת שקט. אך בעבור רס"ן (מיל') שלום נסים, יום העצמאות של שנת 1967 נשא עמו פרשנות חדשה לאקט ה"התרפקות": הייתה זו מלחמת ששת הימים שהתדפקה על דלתו, ורצבה לפתחה של המדינה בת ה-19.

"היינו בחופשה לכבוד יום העצמאות, ובמוצאי החג, דפקו לי בדלת", נזכר נסים. "פתחתי, וראיתי מולי את אחד החבר'ה מהפלוגה, שהודיע שיש גיוס ושהמשאית מחכה בחוץ. יצאתי, ונסענו לג'וליס, שם שירתתי כסמל מחלקה ומפקד בקורס מפקדי טנקים. התארגנו עם טנקים, וירדנו למחנה נתן. התמקמנו באזור סמוך למזבלת באר שבע, והזנבנים ממש אכלו אותנו. ישבנו שם כשבועיים תחת רשתות הסוואה, וחיכינו ליום הפקודה – ל-5 ביוני".

בתאריך זה, יום פריצתה של מלחמת ששת הימים, הונק הכוח להשתתף בקרב על כיבוש מתחמי רפיח. נסים – אז רק סמל – הסתער על האויב, על אף שסבל מתקלות בנשק. תוך כדי הקרב הוא סיכן את עצמו בחלצו צוות שנפגע מטנק אויב. לאחר מכן חילץ פצוע קשה, טיפל בו עד שהצליח לפנותו ובכך הציל את חייו. על כל אלה הוענק לו עיטור המופת. אולם גבורתו של נסים לא הסתיימה במלחמת ששת הימים. שש שנים מאוחר יותר, במהלך מלחמת יום הכיפורים, הוא הפגין תושייה יוצאת דופן, שהובילה אותו לקבל צל"ש (ראו מסגרת).

הבא בתור לחטוף

עוד בטרם פרצה מלחמת ששת הימים, השכילו המפקדים לתרגל את השריונרים עם טנקים באזור